

SELETUSKIRI

põllumajandusministri määruse “Mahepõllumajandusliku tootmise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁴ lõike 2 ja § 45⁵ lõigete 2 ja 3, komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73), artikli 27 lõigete 11, artikli 44 lõigete 1–3 ja artikli 45 lõigete 1–3 ning komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84), artikli 4 lõike 1 ja artikli 18 alusel ning kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) artikli 18 lõike 4 alusel heaks kiidetud “Eesti maaelu arengukavaga 2007–2013” (edaspidi *arengukava*).

Eelnõu on ette valmistanud ja seletuskirja on koostanud Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna mahepõllumajanduse büroo peaspetsialist büroojuhataja ülesannetes Marika Ruberg (625 6537). Juriidilise ekspertiisi eelnõule tegi õigusosakonna koosseisuväline peaspetsialist Ketlyn Vällo (625 6206) ja keeleliselt toimetab eelnõu sama osakonna peaspetsialist Leeni Silk (625 6523).

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu väljatöötamine ja asjakohase määruse kehtestamine on vajalik seetõttu, et 29. novembril Euroopa Komisjoni maaelu arengu komiteelt lõpliku heakskiidu saanud “Eesti maaelu arengukava 2007–2013“ 5. peatüki alameetme 2.3.2 kohaselt toetatakse mahepõllumajanduslikku tootmist. Arengukavas on toodud üldised nõuded nimetatud toetuse saamiseks. Eelnõu sätestab täpsemad nõuded mahepõllumajandusliku tootmise toetuse saamiseks, toetuse taotlemiseks ja taotluse menetlemiseks.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

I peatükk ÜLDSÄTTED

Eelnõu § 1 sätestab määruse reguleerimisala, millega kehtestatakse mahepõllumajandusliku tootmise toetuse (edaspidi *toetus*) saamise nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord, toetuse määr, toetuse vähendamise alused ja kord, toetuse andmise alused ja andmise täpsem kord kohustuse üleandmise, ülevõtmise, asendamise, suurendamise ja vähendamise korral ning toetuse maksmise kord.

Eelnõu § 2 sätestab toetuse määra. Selle kohaselt makstakse toetust ühe hektari põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse kantud mahepõllumajandusliku taimekasvatusega tegelemiseks kasutatava põllumajandusmaa kohta vastavalt

kasvatatavale kultuurile 3 grupis. Lisaks makstakse toetust mahepõllumajanduslikele karjatatavatele loomadele vastavalt sama paragrahvi lõikes 4 toodud koefitsientide alusel arvestatud ühikutele ja teistele maheloomadele vastavalt eelmisel aastal karjas olnud keskmisele loomade arvule.

Rohumaale makstakse toetust juhul, kui ettevõttes peetakse vähemalt 0,2 ühikule vastaval hulgal mahepõllumajanduslikke karjatatavaid loomi, 1200 krooni hektari kohta aastas.

Rohumaade grupist on välja arvatud kuni 2-aastased külvikorras olevad rohumaad ja heinaseemnekasvatamiseks kasutatav rohumaad, mis on arvatud põllukultuuride hulka. Seda põhjusel, et mahepõllumajanduse nõuete kohaselt tuleb mullaviljakuse säilitamiseks ja umbrohtude tõrjumiseks kasutada eelkõige sobivaid külvikordi, kasvatades liblikõielisi ja teisi haljasväetistaimi. Siia gruppi kuuluvad rohumaad, mida majandatakse külvamise aastal ja 2 aastal pärast seda ning küntakse kas sügisel või järgneval kevadel haljasväetisena sisse. Heintaimede külviaasta, sealhulgas allakülvina tehtav külv loetakse rohumaad vanuse arvestamise juures 0-aastaks. See tähendab, et rohumaad vanust hakatakse arvestama alates külvamisele järgnevast aastast. Näiteks kuni 2-aastase rohumaad all mõeldakse rohumaad, mille külvamise aastale järgnevad aastad on 1. ja 2. aasta ning 2. aasta lõpuks küntakse rohumaad üles. Külvikorras oleva rohumaad eest makstakse toetust sama määra ulatuses kui põllukultuuridele -1865 krooni hektari kohta aastas.

Põllumaale, kus kasvatatakse teravilja, kaunvilja, õli- ja kiudtaimi, kartulit, söödajuurvilja, heinaseemet või mis on kuni 2-aastase külvikorras oleva rohumaad all, makstakse toetust 1865 krooni aastas.

Avamaa köögivilja, ravim- ja maitsetaimede ning puuvilja- ja marjakultuuride kultuuris kasvatamiseks kasutatava põllumajandusmaa hektari kohta makstav toetus on 5470 krooni aastas. Ravim- ja maitsetaimede kasvatamise eest makstakse toetust üksnes siis, kui neid kasvatatakse kultuuris. See tähendab, et neid kasvatatakse põllul, kus maa haritakse, taimed kas külvatatakse või istutatakse ja eemaldatakse umbrohi. Looduslikult kasvavate ravim- ja maitsetaimede kogumise eest toetust ei maksta.

Mahepõllumajanduse registrisse kantud karjatatavatele loomadele makstakse toetust 500 krooni ühiku kohta aastas.

Lisaks karjatatavatele loomadele makstakse toetust ka teistele mahepõllumajanduse nõuete kohaselt peetavatele loomadele, kodulindudele ja mesilasperedele vastavalt nende kalendriaasta keskmisele arvule taotlemisele eelneval aastal. Aastakeskmine loomade või lindude arv arvutatakse söötmisspäevade alusel. Arvesse lähevad need söötmisspäevad, mil loomi peeti mahepõllumajanduse nõuete kohaselt. Mahepõllumajandusliku loomakasvatusega tegelemiseks võib taotleda tunnustamist aastaringiselt, seetõttu võivad samad loomad olla kalendriaasta vältel karjas enne mahetootmisele üleminekut tavaloomadena. Loomade või lindude karja tuleku ja karjast lahkumise andmete põhjal leitakse söötmisspäevade arv. Looma või linnu karja tuleku päev loetakse söötmisspäevade hulka, kuid karjast lahkumise päeva söötmisspäevade hulka ei arvestata. Keskmise loomade-lindude arvu leidmiseks kalendrikuus tuleb kõigi karjas olnud loomade või lindude söötmisspäevad summeerida ja see arv jagada kuus olevate päevade arvuga (näiteks 4 500 söötmisspäeva jagatakse 30 päevaga = 1 500 looma-lindu). Keskmise loomade-lindude arv aastas leitakse summeeritud söötmisspäevade arvu jagamisel aastast olevate päevade arvuga 365 või liigaastal 366.

Kodulindudele (kalkun, hani, part, broiler, vähemalt 6-kuu vanune munakana) makstakse toetust tingimusel, et taotlemisele eelneva aasta keskmisena peeti karjas vähemalt 50 sama liiki lindu, 100 krooni linnu kohta aastas. Sigadele makstakse

toetust tingimusel, et ettevõttes peeti taotlemisele eelneva aasta keskmisena mahepõllumajanduslikke sigu vähemalt 2 ühiku ulatuses. Ühe aastakeskmise emise või kuldi eest makstakse toetust 3300 krooni ja nuum- või noorsea eest 2000 krooni. Küülikukasvatataval on võimalik taotleda toetust 100 krooni aastakeskmise küüliku kohta, kui ettevõttes peeti taotlemisele eelneva aasta keskmisena vähemalt 50 üle 4 kuu vanust küülikut.

Mesilasperedele makstakse toetust 500 krooni aastakeskmise pere kohta aastas, kui ettevõttes peeti taotlemisele eelneva aasta keskmisena vähemalt 5 mesilasperet.

Lõigetes 1 - 3 nimetatud karjatatavate loomade ja sigade ühikute leidmiseks kasutatakse järgmisi koefitsiente: lüpsilehm 1,2; üle 24-kuune veis, ammlehm 1,0; 6-24-kuune veis 0,6; kuni 6-kuune veis 0,2; üle 6 kuu vanused väikemäletsejad (lammas, kits koos talledega või ilma, jää, oinas) 0,15; hobune 0,2; emis pörsastega või ilma, kult 0,33 ja vähemalt 2 kuu vanune nuum- või noorsiga 0,2.

Toetuse maksimaalne suurus arvestatakse põllumajandusmaa kohta ja see on nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) lisas toodud artikli 39 lõike 4 kohane toetuse maksimumsumma hektari kohta. Eelpool nimetatud maksimumsummasse peab mahtuma ka loomadele makstav toetus.

II peatükk TOETUSE SAAMISEKS ESITATAVAD NÕUDED JA TOETUSE TAOTLEMINE

Eelnõu § 3 kohaselt võib toetust taotleda põllumajandusega tegelev füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik (edaspidi *taotleja*), kes taotleb toetust vähemalt 1,00 hektari suuruse mahepõllumajandusliku taimekasvatusega tegelemiseks kasutatava põllumajandusmaa kohta, mis vastab “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 12 lõikes 2 sätestatud nõuetele. Selle kohaselt võetakse arvesse põllud, mille pindala on vähemalt 0,30 ha ning mille kohta on põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris andmed, mille kohaselt neid 2003. aastal kasutati kas põllukultuuride kasvatamiseks, püsirohumaana või mis olid põllumajanduslikust kasutusest ajutiselt väljas.

Taotleja võtab kohustuse tegeleda majandusüksuse põllumajandusmaal taotluse esmakordse esitamise kalendriaastast alates viis järjestikust kalendriaastat (edaspidi *kohustuseperiood*) selle määruse nõuete kohaselt mahepõllumajandusliku taime- ja loomakasvatusega (edaspidi *mahepõllumajanduslik tootmine*) kohustuse võtmise aastal taotluses näidatud või taotluse kontrollimisel kindlaks tehtud maal ja selle pindalal (edaspidi *algne kohustus*). Kui taotluse kontrollimisel kindlaks tehtud maa pindala on suurem kui pindala, mille kohta toetust taotletakse, loetakse algse kohustuse aluseks maaks see maa ning maa pindalaks see pindala, mille kohta toetust taotletakse.

Mahepõllumajandusliku tootmise toetus on osa põllumajanduslikust keskkonnatoetusest ja nõukogu määruse 1698/2005 artikkel 39 lõige 3 kohaselt makstakse seda põllumajandustootjatele, kes võtavad vabatahtlikult põllumajanduse keskkonnakohustusi tavaliselt 5 kuni 7 aastaks. Kuna ka eelmisel toetusperioodil oli Eesti mahetootjatel nõue võtta kohustus 5 aastaks, siis ei näe me põhjust selle perioodi pikendamiseks.

Ravim- ja maitsetaimede loetelu, mille kultuuris kasvatamiseks kasutatava maa kohta võib toetust taotleda, sätestatakse määruse lisas 1.

Taotleja täidab kogu majandusüksuses põllumajandusministri 9. märtsi 2009. a määruses nr 33 “Head põllumajandus- ja keskkonningimused, püsirohuma pindala säilitamise kohustuse täitmise täpsem kord, püsirohuma pindala säilitamise

kohustuse üleandmise alused ja kord ning püsirohumaat säilitamiseks vajalike abinõude rakendamise täpsem kord" sätestatud nõudeid.

Taotleja peab täitma kogu majandusüksuses nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 51 lõikes 3 sätestatud tähtjast alates Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) veebilehel avaldatud kohustuslikke majandamisnõudeid, sealhulgas väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise miinimumnõudeid. See on nõue, mis kehtib kõigile põllumajandusliku keskkonnatoetuse taotlejaile. Kontroll väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise üle rakendus alates 2009. aastast. Sisuliselt on tegemist riiklike õigusaktidega kehtestatud väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise nõuetega.

Eelnõu § 4 kohaselt võtab taotleja toetuse taotlemisel kohustuse täita nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 39 lõike 3 kohaseid baasnõudeid, mis osaliselt kattuvad nõuetega heades põllumajandus- ja keskkonnatingimustes põllumajandusmaa kohta. Baasnõueteks on lisaks veel nõue kanda andmed põllumajandusmaal tehtud tegevuste kohta "Veeseaduse" § 26¹ lõike 7 alusel põlluraamatusse, keeld looduslikku rohumaad või poollooduslikku kooslust üles harida ning väetada ja seal taimekaitsevahendeid kasutada ja mahepõllumajandusliku tootmise alg- ja täiendkoolitusel osalemine.

Kogu majandusüksuse põllumajandusmaal kasvatatavad põllumajanduskultuurid peavad olema külvatud, maha pandud või istutatud hiljemalt 15. juuniks, kasutades kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid ja vältides seejuures umbrohu levikut, või peab põllumajandusmaad hoidma alates 15. juunist mustkesas. Enne taotluse esitamise aastat rajatud rohumaat peab vähemalt üks kord enne 31. juulit olema niidetud või peab seal olema loomi karjatatud. Samaks tähtpäevaks peab niide olema koristatud või hekseldatud. Karjamaana kasutataval rohumaal peab olema karjatatud loomi loomkoormusega, mis tagab niitmise sarnase tulemuse, ning ebapiisava tulemuse korral tuleb rohumaat üle niita. Piisavaks loomkoormuseks on keskmiselt 0,5 loomühikut ühe hektari karjamaana kasutatava rohumaat kohta. Nõutud tegevusi peab tegema viisil, mis võimaldab neid kogu taotlusel märgitud maa-alal visuaalselt tuvastada. "Looduskaitseaduse" §-de 10 ja 11 alusel kaitse alla võetud loodusobjektidel peab nõue olema täidetud hiljemalt 20. augustiks.

Puuvilja- ja marjaia võraalused ja reavahed tuleb vähemalt üks kord aastas 31. juuliks niita või karjatada ja puude võrad ning põõsad peavad olema lõikamise teel hooldatud. Lõikamise teel hooldamise all mõeldakse eelkõige sanitaarlõikust, mille käigus eemaldatakse haigestunud oksad.

Taotleja, kes tõendab, et ta on taotlemisele eelneva kolme aasta jooksul osalenud mahepõllumajandusliku tootmise, töötlemise või turustamise koolitusel vastavalt põllumajandusministri 20. aprilli 2004. a määruse nr 51 „Põllumajandusliku keskkonnatoetuse saamise täpsemad nõuded ning toetuse taotlemise, taotluse menetlemise ja toetuse maksmise täpsem kord“ § 8 lõigetele 6 või 7, ei pea mahepõllumajandusliku tootmise algkoolitusel osalema. Mahepõllumajandusliku tootmise algõppe koolitusel selgitatakse mahepõllumajanduse põhimõtteid, taime- ja loomakasvatuse nõudeid ja muid algtõdesid. Kui taotleja on eelnevalt mahepõllumajandusliku tootmise koolitustel osalenud, on tal eeldatavalt algteadmised mahepõllumajandusest olemas ja ta ei pea uuesti algõppe koolitust läbima.

Eelnõu § 5 kehtestab nõuded mahepõllumajanduslikult majandatava põllumajandusmaa ning mahepõllumajandusliku taimekasvatuse ja loomakasvatuse kohta. Taotleja majandusüksus peab olema „Mahepõllumajanduse seaduse“ alusel

tunnustatud ja taotleja järgib kogu kohustusperioodi jooksul majandusüksuse kohustusealusel põllumajandusmaal mahepõllumajandusliku taimekasvatuse nõudeid ja mahepõllumajanduslikult peetavate loomade puhul kogu kohustusperioodi jooksul mahepõllumajandusliku loomakasvatuse nõudeid („Mahepõllumajanduse seaduses“ viidatud EL õigusaktidest tulenevaid nõudeid kui ka põllumajandusministri 20.02.2009. a määrusest nr 25 tulenevaid nõudeid). See tähendab, et kui taotletakse toetust teatavate põldude kohta, ei tohi kohustusperioodi jooksul nendel põldudel tavatootmisega tegeleda. Samuti nende loomaliikide puhul, keda peetakse mahepõllumajanduse nõuete kohaselt, on keelatud ajutiselt, näiteks talveperioodiks tavatootmisse tagasi minna ja siis kevadel uuesti mahetootmisega alustada.

Eelnõu § 6 kehtestab nõuded toetuse taotluse kohta ja taotluse esitamise tähtaja. Kuna mahepõllumajandusliku tootmise toetuse saamiseks peab taotleja majandusüksus olema „Mahepõllumajanduse seaduse“ alusel tunnustatud, siis peab taotleja esitama nimetatud seaduse § 7 lõike 6 alusel Taimetoodangu Inspeksioonile (edaspidi *TTI*) taotluse majandusüksuse tunnustamiseks või tunnustatud majandusüksuse puhul teabe „Mahepõllumajanduse seaduse“ § 10 alusel majandusüksuses tehtavate muudatuste kohta või põllumajandusministri 20. veebruari 2009.a määruse nr 25 „Mahepõllumajandusliku tootmise nõuded“ §-s 4 ja 10 nimetatud mahepõllumajandusliku taime- ja loomakasvatusega tegelemise jätkamiseks esitatava teabe.

Taotleja esitab ajavahemikus 2. maist kuni 21. maini Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile (edaspidi *PRIA*) järgmised dokumendid:

- 1) põllumajandusministri 10. aprilli 2008. a määruse nr 30 „Ühtse pindalatoetuse, põllukultuuri kasvatamise, põllumajanduskultuuri ja heinaseemne täiendava otsetoetuse saamise nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“ lisas 1 toodud vormi kohase taotluse;
- 2) punktis 1 nimetatud taotluse lisas toodud põldude loetelu, millele on kantud andmed taotleja valduses oleva põllumajandusmaa, sealhulgas kasvatatavate põllumajanduskultuuride ja püsirohuma kohta ning asjakohaste põldude kohta on märgitud, millist toetust taotletakse;
- 3) põllumassiivi kaardi, millel on märgitud punktis 1 nimetatud taotluse lisas toodud kasvatatavate põllumajanduskultuuride ja püsirohuma kohtade numbrid ning nende piirid;
- 4) kui andmed põllumajandusmaa kohta, mida taotlejal on õigus kasutada, ei ole kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, esitab taotleja katastri kaardi või muu kaardimaterjali, millel on märgitud punktis 1 nimetatud taotluse lisas toodud kasvatatavate põllumajanduskultuuride ning püsirohuma kohtade numbrid, piirid ja katastritunnused;
- 5) lisas 2 toodud vormi kohase loetelu taotluse esitamise aastale eelneva aasta keskmise arvu mahepõllumajanduslikult peetud kodulindude, sigade, küülikute ja mesilasperede kohta majandusüksuses. Juhul kui isik esitas samal aastal tunnustamise taotluse *TTI*le ja alles alustas mahepõllumajandusliku tootmisega, siis tal eelmisel aastal ei olnud mahepõllumajanduse nõuete kohaselt peetavaid kodulinde, sigu, küülikuid või mesilasperesid. Sel juhul ta neile toetust taotleda ei saa.;
- 6) põllumajandusministri 2. aprilli 2009.a määruse nr 41 „Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“ lisas 2 toodud vormi kohase kinnituse kohustuse võtmise kohta.

Kui taotleja andmed ei ole kantud põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse, esitab ta koos taotlusega *PRIA*le Vabariigi Valitsuse 30. aprilli 2004. a

määruse nr 162 "Põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registri pidamise põhimäärus" lisas 1 nimetatud avalduse oma andmete kandmiseks registrisse.

Kohustuse võtmise aastale järgnevatel kohustuseaastatel esitab toetuse saaja ajavahemikul 2. maist kuni 21. maini PRIA-le kohustuse jätkamise kinnituseks uuesti taotluse, põldude loetelu, põllumassiivi kaardi, vajadusel katastrikaardi ja kodulindudele, sigadele, küülikutele ja mesilasperedele taotletava toetuse puhul nende eelmise aasta keskmise arvu majandusüksuses. Taotleja esitab teise kohustuseaasta 2. maist kuni 21. maini põllumassiivide kaardi, kuhu on kantud § 4 lõike 1 punktis 4 nimetatud kaitstavad looduse üksikobjektid.

III peatükk TAOTLEJA JA TAOTLUSE KONTROLLIMINE

Eelnõu § 7 kehtestab korra, kuidas kontrollitakse taotlejat ja taotluse nõuetele vastavust. PRIA vaatab taotluse ja muud esitatud dokumendid läbi ning kontrollib nendes esitatud andmete õigsust ja taotleja vastavust toetuse saamise nõuetele, sealhulgas teeb § 3 lõikes 5 nimetatud nõuete täitmise üle kohapealset kontrolli, kontrollides komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84), II jao I alajao kohaselt vähemalt 1% nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklis 36 (punkt a alapunktid i-v ja punkt b alapunkt iv) nimetatud toetuse taotlejatest.

Kohustuslike majandamisnõuete täitmise üle teevad oma pädevuse piires kohapealset kontrolli Taimetoodangu Inspeksioon (edaspidi *TTI*), Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi *VTA*) ning Keskkonnainspeksioon (edaspidi *KKI*), kontrollides komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 II jao I alajao kohaselt vähemalt 1% nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklis 36 (punkt a alapunktid i-v ja punkt b alapunkt iv) nimetatud toetuse taotlejatest.

Väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise miinimumnõuete täitmise üle teevad oma pädevuse piires kohapealset kontrolli *TTI* ja *KKI*, kontrollides komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 II jao I alajao kohaselt vähemalt 1% nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 36 punkti a alapunktis iv nimetatud põllumajandusliku keskkonnatoetuse taotlejatest.

Baasnõuete täitmise üle teeb PRIA kohapealset kontrolli vähemalt 5% taotlejate juures komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artiklite 12–15 kohaselt.

TTI teeb § 5 sätestatud nõuete täitmise üle kohapealset kontrolli „Mahepõllumajanduse seaduse“ kohaselt ja kannab andmed tunnustatud majandusüksuste kohta mahepõllumajanduse registrisse. „Mahepõllumajanduse seaduse“ § 7 lõike 1 kohaselt tehakse esmane kontroll taotluse esitamise tähtpäevast 60 tööpäeva jooksul ja otsus ettevõtte tunnustamise kohta või põhjendatud otsus tunnustamisest keeldumise kohta tehakse esmase kontrolli tegemisest arvates 30 tööpäeva jooksul. Tunnustatud ettevõtteid kontrollitakse komisjoni määruse (EÜ) nr 889/2008, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga artikkel 65 lõike 1 kohaselt vähemalt kord aastas. Andmed tunnustatud ettevõtete kohta kantakse mahepõllumajanduse registrisse vastavalt „Mahepõllumajanduse seaduse“ § 11 lõikele 3. PRIA kontrollib mahepõllumajandusliku tootmise toetuse taotlejate nimekirja ja andmeid

mahepõllumajanduslikus kasutuses oleva maa ja loomade kohta mahepõllumajanduse registrist.

Mahepõllumajanduse registrist ei ole võimalik saada kätte andmeid eelmise aasta keskmise kodulindude, sigade, küülikute ja mesilasperede arvu kohta. Seetõttu edastab PRIA kodulindudele, sigadele, küülikutele ja mesilasperedele makstava toetuse taotlustes esitatud andmed taotlemisele eelneva aasta keskmise loomade, loomühikute või mesilasperede arvu kohta TTIle. TTI, kes kontrollib kõiki ettevõtteid vähemalt kord aastas, teeb kohapealse kontrolli käigus ettevõttes olevate dokumentide järgi kindlaks, kas taotleja poolt esitatud eelneva aasta keskmine kodulindude, küülikute, mesilasperede arv või sigade loomühikute arv vastas taotluses esitatule ja edastab andmed PRIAle.

Kui taotleja või taotleja esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, näitab ta kohapealset kontrolli tegevale ametnikule vajaduse korral ette põllu piiri.

IV peatükk TOETUSE VÄHENDAMINE JA TAOTLUSE RAHULDAMINE VÕI RAHULDAMATA JÄTMINE

Eelnõu § 8 sätestab, millistel juhtudel toetust vähendatakse.

Kui taotluse kontrollimisel tehakse kindlaks, et maa tegelik pindala erineb taotlusel märgitud pindalast, mille kohta toetust taotleti, kohaldatakse komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artiklit 16, mis käib kõigi pindalapõhiste meetmete kohta.

Kui PRIA on kohapealse kontrolli käigus teinud kindlaks, et taotleja on kohustuseaastal rikkunud § 3 lõikes 5 nimetatud nõudeid, ning kui TTI, VTA või KKI on kohapealse kontrolli käigus teinud kindlaks, et taotleja on rikkunud § 3 lõikes 6 nimetatud kohustuslikke majandamisnõudeid või väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise miinimumnõudeid, otsustab PRIA toetuse vähendamise komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artiklite 22–24 alusel.

Kui PRIA on kohapealse kontrolli käigus teinud kindlaks või on KKI teinud §-s 4 toodud nõuete rikkumise korral taotleja suhtes puuduse kõrvaldamiseks ettekirjutuse, või on tema suhtes jõustunud süüdimõistev süüteo otsus, otsustab PRIA taotletud toetuse vähendamise komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artikli 18 lõike 2 kohaselt rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust arvestades, vähendades taotletud toetust iga rikutud nõude kohta kuni 5%. Kui taotleja rikub sama nõuet korduvalt, otsustab PRIA toetuse vähendamise iga rikutud nõude kohta kuni 15%. Mittevastavuse tõsidus sõltub eelkõige mittevastavuse tagajärgede olulisusest, võttes arvesse kriteeriumide taotletavat eesmärki, mida ei ole järgitud. Mittevastavuse ulatus sõltub selle mõjust kogu tegevusele. Kas mittevastavus on püsiv, sõltub selle mõju alalisest ulatusest või nende mõjude mõistlike vahenditega lõpetamise võimalustest.

Kui TTI on kohapealse kontrolli käigus teinud kindlaks, et taotleja on rikkunud kohustuseaastal § 5 sätestatud nõudeid, otsustab PRIA toetuse vähendamise komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artikli 18 lõike 2 kohaselt rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust arvestades, vähendades taotletud toetust iga rikutud nõude kohta kuni 25%, mahepõllumajandusliku taimekasvatuse nõuete rikkumise puhul.

Karjatavate loomade puhul mahepõllumajandusliku loomakasvatuse nõuete rikkumise tuvastamisel võib PRIA vähendada taotlejale karjatatava looma ühiku kohta taotletud toetust kuni 25% iga rikutud nõude kohta. Kui taotleja on rikkunud mahepõllumajandusliku loomakasvatuse nõudeid kodulindude, sigade, küülikute puhul või mahepõllumajandusliku mesinduse nõudeid, siis otsustab PRIA vähendada aastakeskmise looma kohta taotletud toetust kuni 25% iga rikutud nõude kohta.

Kui taotleja rikub §-s 5 nimetatud sama nõuet korduvalt, otsustab PRIA taotletud toetuse vähendamise komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artikli 18 lõike 2 kohaselt rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust arvestades, vähendades taotletud toetust iga rikutud nõude kohta kuni 50%.

Kui taotlejal on õigus kasutada põllumajandusmaad, mille kohta ta ei taotle toetust, kuid ei esita selle kohta kõiki § 6 lõike 2 punktis 2 nimetatud andmeid, otsustab PRIA toetuse vähendamise komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004, millega kehtestatakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1782/2003 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks) ette nähtud nõuetele vastavuse, modulatsiooni ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi üksikasjalikud rakenduseeskirjad, artikli 14 lõikes 1a alusel. Selle kohaselt kui põllumajandustootja ei deklareeri jooksvaks aastaks kõiki maa-alasid ning kui erinevus ühelt poolt ühtses taotlusvormis deklareeritud kogu maa ja teiselt poolt deklareeritud maa-ala ja pluss deklareerimata põldude kogupindala vahel on rohkem kui 3% deklareeritud maa-alast, siis vähendatakse sellele põllumajandustootjale kõnealuseks aastaks makstavate otsetoetuste kogusummat kuni 3% võrra olenevalt väljajätmise tõsidusest.

Taotletud toetuse vähendamise otsustamisel kohaldab PRIA komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 artiklit 68. Selle kohaselt ei kohaldata vähendamisi ja väljaarvamisi, kui põllumajandustootja esitas faktiliselt õigeid andmeid või kui ta suudab tõestada, et viga taotluses ei tekkinud tema süül, samuti kui ta teavitab PRIAt kirjalikult, et taotlus on ebaõige. Sellisel juhul tuleb taotlus tegeliku olukorraga kooskõlla viia.

Paragrahvi 2 lõikes 3 nimetatud loomade, kodulindude või mesilasperede taotluse esitamise aastale eelneva aasta keskmise arvu kohta toetuse arvutamisel kohaldatakse komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 artikli 57 lõikeid 2 ja 3. Selle kohaselt ei tohi toetust mingil juhul maksta suurema arvu loomade eest, kui toetustaotluses on märgitud. Aga kui taotluses deklareeritud loomade arv ületab kontrolli tulemusel kindlaksmääratud arvu, arvutatakse toetus kindlaksmääratud loomade alusel. Kui taotleja loomade arv on vähenenud vääramatu jõu või erandlike asjaolude tõttu, säilitab ta oma õiguse toetusele selle arvu loomade suhtes, kes olid toetuskõlblikud vääramatu jõu või erandliku asjaolu juhtumi toimumise ajal.

Kui taotleja on toetuse taotlemisel ületanud nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 lisas 1 artikli 36 punkti a alapunktis iv nimetatud põllumajandusliku keskkonnatoetuse kohta sätestatud maksimaalse suuruse, vähendab PRIA taotletud toetust toetuse maksimaalset suurust ületava osa võrra.

Eelnõu § 9 käsitleb taotluse rahuldamist või rahuldamata jätmist.

Arvestades §-s 7 nimetatud kontrollide tulemusi ja toetuse määra, teeb PRIA taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse taotluse esitamise aastale järgneva aasta 1. veebruariks. Kui nõuetele vastavate taotluste rahastamise summa ületab kohustuseaastaks määratud toetuse rahastamise eelarve, vähendab PRIA § 2 lõigetes 1–3 toodud toetuse määra võrdeliselt. See tähendab, et vähendatakse nii mahepõllumajanduslikuks taimekasvatuseks kasutatava maa kõigi kultuurigruppide kui ka mahepõllumajanduslikele loomadele makstava toetuse määra sama protsendi võrra. Kohustuseperioodi toetussumma arvutatakse esimese kohustuseaasta määra alusel kohustuseperioodi lõpuni.

PRIA teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artikli 16, artikli 18 lõike 3 ja artikli 23 kohaselt ning “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁷ lõike 5 punktides 1 ja 4–6 sätestatud juhtudel.

Taotlus jäetakse rahuldamata, kui taotleja või taotlus ei vasta toetuse saamiseks esitatud nõuetele, taotluses on esitatud valeandmeid või taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusevastasel viisil. Samuti ei rahuldata taotlust, kui taotleja ei võimalda kontrollida taotluse nõuetekohasust või ei ole puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud ning kui nõuetele mittevastavus tuleneb tahtlikust eeskirjade eiramisest.

V peatükk KOHUSTUSE ÜLEANDMINE, ÜLEVÕTMINE, ASENDAMINE, SUURENDAMINE JA VÄHENDAMINE

Eelnõu § 10 käsitletakse, millistel tingimustel võib kohustust üle anda või üle võtta. Kui toetuse saaja annab kogu oma kohustuse või selle osa üle teisele isikule, kohaldatakse komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad, 44 lõikes 1 sätestatut. See tähendab, et kõnealune teine isik võib kohustuse ülejäänud ajaks üle võtta. Kui kohustust üle ei võeta, siis tagastab toetuse saaja talle antud toetuse.

Taotleja ei või võetud kohustust üle anda ega üle võtta kohustuse võtmise aastal, välja arvatud "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse" § 66 lõikes 3 nimetatud vääramatu jõu puhul. Vääramatuks jõuks loetakse taotleja surma või pikaajalist töövõimetust ning ettevõtte olulise osa sundvõõrandamist, kui kohustuse võtmise ajal ei olnud seda võimalik ette näha. Samuti loetakse vääramatuks jõuks rasket loodusõnnetust, mis kahjustab tõsiselt ettevõttele kuuluvat maad, ettevõtte loomakasvatushoonete hävimust õnnetusjuhtumi tagajärjel või kas kogu või osa tootjale kuuluvat karja kahjustavat episootilist haigust. Kohustuse ülevõtmisel loetakse ülevõetud kohustus ja algne kohustus üheks kohustuseks, mille kestus arvestatakse lühemat aega kestnud kohustuse järgi. Kui kohustuse võtab üle isik, kellel varem ei olnud kohustust, loetakse kohustuse kestuseks ülevõetud kohustuse kestus.

Kohustuse ülevõtja, kes ei ole osalenud kolme eelneva aasta jooksul põllumajandusministri 20. aprilli 2004. a määruse nr 51 „Põllumajandusliku keskkonnatoetuse saamise täpsemad nõuded ning toetuse taotlemise, taotluse menetlemise ja toetuse maksmise täpsem kord“ § 8 lõigetes 6 või 7 nimetatud koolitusel, peab kohustuse ülevõtmise aasta 1. novembriks olema osalenud § 4 lõike 1 punktis 7 nimetatud mahepõllumajandusliku tootmise algkoolitusel.

Eelnõu § 11 sätestab, millistel tingimustel taotleja võib oma kohustuse asendada. "Eesti maaelu arengukava 2004–2006" raames keskkonnasõbraliku tootmise ja mahepõllumajandusliku tootmise toetuse saaja võib asendada oma kehtiva kohustuse täielikult mahepõllumajandusliku tootmise toetuse kohustusega. Asendatud kohustuse asemel algab uus kohustus, mille kestus on viis aastat. Keskkonnasõbraliku majandamise põhitegevuse või põhi- ja lisategevuse eest põllumajandusliku keskkonnatoetuse saaja võib asendada oma kohustuse täielikult mahepõllumajandusliku tootmise toetuse kohustusega. Asendatud kohustuse asemel algab uus kohustus, mille kestus on viis aastat. Loomade karjatamise toetuse saaja võib asendada oma kehtiva kohustuse täielikult mahepõllumajandusliku tootmise kohustusega karjatatavate loomade osas. Sellisel juhul loetakse kohustuseperioodi kestuseks algse kohustuse kestus.

Eelnõu § 12 käsitleb kohustuse suurendamise küsimusi. Kui toetuse saaja suurendab § 3 lõikes 2 nimetatud algse kohustusealuse maa pindala selle maa arvelt, mille kohta ei ole kohustust võetud, komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artikli 45 lõigete 1–3 alusel kuni 30% või kuni 2 hektarit, loetakse kohustuse kestuseks algse kohustuse kestus. Komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artikli 45 lõike 2 kohaselt lubatakse suurendamist üksnes juhul, kui see on kasulik meetmele, on põhjendatud kohustuse olemuse, selle järelejäänud kehtivusaja ja täiendava pindala suuruse seisukohalt ning ei takista toetuse määramise tingimuste täitmise tõhusat kontrolli.

Kui toetuse saaja suurendab kohustusealuse maa pindala üle 30% või 2 hektari, algab kogu maa pindala osas uus kohustus, mille kestus on viis aastat.

Kohustuse üleandmise või ülevõtmise korral on kohustuse üleandjal ja ülevõtjal õigus kohustusealuse maa pindala suurendada § 3 lõikes 2 nimetatud algse kohustuse arvelt. Kohustuse suurendamiseks ei loeta § 10 kohast kohustuse ülevõtmist või kohustuse § 11 kohast asendamist määruses sätestatud kohustusega.

Eelnõu § 13 sätestatakse, et toetuse saaja võib vähendada kohustusealuse maa pindala § 3 lõikes 2 nimetatud kohustusealuse pindalaga võrreldes komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artikli 44 lõike 3 alusel kuni 30%. Nimetatud määruse lõige 3 lubab liikmesriikidel mitte nõuda toetuse tagasimaksmist, kui tegemist on väikeste muudatustega, mis ei too kaasa seoses võetud kohustusega sobimatuid tulemusi.

Kohustuse üleandmise või ülevõtmise korral on kohustuse üleandjal ja ülevõtjal õigus kohustust vähendada üksnes § 3 lõikes 2 nimetatud algse kohustuse osas. Kohustuse vähendamiseks ei loeta kohustuse § 10 kohast üleandmist või kohustuse § 11 kohast asendamist määruses sätestatud kohustusega.

Eelnõu § 14 kohaselt teavitab toetuse saaja PRIAt muudatustest ajavahemikul 2. maist kuni 21. maini. Kohustuse suurendamise või vähendamise puhul esitatakse uuesti ka määruse § 6 lõikes 4 nimetatud dokumendid, milleks on taotlus, põldude loetelu, põllumassiivide kaart ja taotlemisele eelneva aasta keskmine mahepõllumajanduslikult peetud kodulindude, sigade, küülikute ja mesilasperede arv. Kohustuse üleandja teavitab kohustuse üleandmisest PRIAt ajavahemikul 2. maist kuni 21. maini, esitades põllumajandusministri 2. aprilli 2009.a määruse nr 41 “Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” lisas 3 toodud vormi kohase teabe kohustuse üleandmise-ülevõtmise kohta. Kohustuse ülevõtja esitab PRIAle samal ajavahemikul ülevõetud kohustuse kohta § 6 lõikes 4 nimetatud dokumendid.

Kohustuse asendamisest teavitab toetuse saaja, esitades § 6 lõike 2 punktides 1-6 nimetatud dokumendid ning teabe kohustuse asendamise kohta, millest nähtub, milline ettevõtte või selle osa mahepõllumajandusliku tootmise kohustusega asendati.

VI peatükk TOETUSE MAKSMINE

Eelnõu § 15 kohaselt makstakse toetus nõukogu määruse (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT L 209, 11.08.2005, lk 1–25) artikli 11 kohaselt taotleja arvelduskontole § 9 lõikes 1 nimetatud otsuse alusel taotluse esitamise aastale järgneva aasta 30. juuniks.

Toetust ei maksta “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁷ lõikes 8 sätestatud juhtudel. Selle kohaselt ei maksta toetust, kui pärast taotluse rahuldamist, kuid enne toetuse maksmist tehakse kindlaks taotluse rahuldamata

jätmise alused või kui toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saamise eelduseks olevaid tingimusi.

Eelnõu § 16 sätestatakse erimeetmed, mida liikmesriik võib komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artikli 44 lõike 3 kohaselt kohaldada. Toetuse tagasinõudmise alused on toodud "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduses". Selle kohaselt ei nõuta eelmistel aastatel makstud toetust tagasi selle maa pindala osas, mille osas toetuse saajal väheneb kohustusealuse maa pindala § 3 lõikes 2 nimetatud kohustusealuse maa pindalaga võrreldes alla 30%.

Kui toetuse saaja on täitnud võetud kohustuse vähemalt kolmel järjestikusel aastal ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artikli 44 lõike 2 punkti a kohaselt lõpetab põllumajandusliku tegevuse, ei nõuta eelmistel aastatel makstud toetust tagasi.

Eelnõu § 17 kohaselt kestab 2009. aastal võetud kohustuse § 3 lõikes 2 nimetatud kohustusperioodi esimene kohustuseaasta 21. maist 31. detsembrini 2009. a ja viies kohustuseaasta 1. jaanuarist 2013. a kuni 20. maini 2014. a. Selle kohaselt kestab esimene kohustuse aasta üle 7 kuu ning viimane aasta on pikem ja kestab ligi 17 kuud.

4. Eelnõu terminoloogia

Määruse eelnõus on kasutatud Euroopa Ühenduse Teatajas ilmunud eestikeelsetes Euroopa Liidu määrustes kasutatavaid termineid ja üldtunnustatud erialatermineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse eelnõu on kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta, nõukogu määrus (EÜ) nr 73/2009, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames põllumajandustootjate suhtes kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks, muudetakse määruseid (EÜ) nr 1290/2005, (EÜ) nr 247/2006, (EÜ) nr 378/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1782/2003, komisjoni määrusega (EÜ) nr 796/2004, millega kehtestatakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1782/2003 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks) ette nähtud nõuetele vastavuse, modulatsiooni ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi üksikasjalikud rakenduseeskirjad, komisjoni määrusega (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad, komisjoni määrusega (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmetenõuetele vastavuse kohta ning komisjoni määrusega (EÜ) nr 1290/2005 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta.

6. Määruse mõjud

Määruse jõustumisel muutub mahepõllumajandusliku tootmise toetus rohkem mahetoodangu saamisele suunatuks. Määruse mõjul peaks suurenema mahepõllumajanduslikult peetavate loomade arv ning see loob eeldused mahepõllumajandusliku loomakasvatustoodangu kasvule ja laiema sortimendi mahetoodete jõudmiseks tarbijateni.

7. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Maaelu arengu toetusi rahastatakse arengukava 2. ja 4. telje puhul 80% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist ning 20% ulatuses Eesti riigi muudest tuludest.

8. Jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

9. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu saadeti ministriumide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi eÕigus kaudu kooskõlastamiseks Keskkonnaministriumile. Kooskõlastamiseks ettenähtud tähtaja jooksul Keskkonnaministrium eelnõude kooskõlastamise infosüsteemi kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult mittenõustumise kohta ei kandnud, samuti ei taotlenud kooskõlastamise tähtaja pikendamist. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 11.06.1996. a määrusega nr 160 kinnitatud "Vabariigi Valitsuse reglemendi kinnitamine" punktile 25³ loetakse eelnõu seetõttu ministriumite poolt kooskõlastatuks.

Ants Noot
Kantsler